

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
ANTHONY MICHAEL COLLINS IŠVADA,
pateikta 2023 m. birželio 15 d.¹

Byla C-451/22

**RTL Nederland BV,
RTL Nieuws BV,
dalyvaujant
Minister van Infrastructuur en Waterstaat**

(*Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Civilinė aviacija – Reglamentas (ES) Nr. 376/2014 – 15 straipsnio 1 dalis – Tinkamas duomenų apie įvykius konfidencialumas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 11 ir 42 straipsniai – Europos žmogaus teisių konvencija – 10 straipsnis – Laisvė gauti informaciją – Apribojimas – Visuomenės saugumas“

I. Įvadas

1. 2014 m. liepos 17 d. 298 žmonės žuvo, kai oro transporto bendrovės *Malaysia Airlines* orlaivis, skridęs reguliariuoju keleiviniu reisų MH17 iš Amsterdamo (Nyderlandai) į Kvala Lumpūrą (Malaizija), sudužo netoli Hrabovės kaimo Rytų Ukrainoje². Dvi Nyderlandų žiniasklaidos įmonės *RTL Nederland BV* ir *RTL Nieuws BV* (toliau – RTL) paprašė Nyderlandų vyriausybės tam tikros informacijos, siekdama išsiaiškinti, ką ši žinojo apie Ukrainos oro erdvės saugumą prieš įvykstant nelaimėi. *Minister van Infrastructuur en Waterstaat* (Infrastruktūros ir vandentvarkos ministras, toliau – ministras) nusprendė, kad pagal nacionalinę teisę ir Reglamentą Nr. 376/2014³ draudžiama atskleisti šią informaciją. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas RTL užginčijus tą sprendimą.

¹ Originalo kalba: anglų.

² 2015 m. spalio mėn. *Onderzoeksraad voor Veiligheid* (Saugos valdyba, Nyderlandai) paskelbė trijų tyrimų ataskaitas: vieno dėl reisu MH17 skridusio orlaivio numušimo aplinkybių; kito dėl sprendimų dėl skrydžių maršrutų priėmimo proceso ir trečio dėl keleivių sąrašų sudarymo tvarkos. Ji pateikė rekomendacijas, kaip ateityje užkirsti kelią tokioms nelaimėms. Jungtinė MH17 reiso tyrimo grupė, kurią sudaro Belgijos, Nyderlandų, Australijos, Malaizijos ir Ukrainos policijos ir teisminių institucijų nariai, atlieka baudžiamąjį tyrimą.

³ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, jų analizės ir tolesnės veiklos, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 996/2010 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/42/EB ir Komisijos reglamentai (EB) Nr. 1321/2007 ir (EB) Nr. 1330/2007 (OL L 122, 2014, p. 18).

II. Teisinis pagrindas

A. Europos Sąjungos teisė

2. Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnyje „Informacijos konfidencialumas ir tinkamas naudojimas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės ir organizacijos pagal savo nacionalinę teisę, taip pat [Europos aviacijos saugos agentūra (toliau – Agentūra)] imasi būtinų priemonių pagal 4, 5 ir 10 straipsnius gautų duomenų apie įvykius tinkamam konfidencialumui užtikrinti.

Kiekviena valstybė narė, kiekviena valstybėje narėje įsisteigusi organizacija arba [Agentūra tvarko asmens duomenis tik tokiu mastu, kiek tai būtina taikant šį reglamentą, nepažeisdama nacionalinių teisės aktų, kuriais įgyvendinama [1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355)].

2. Nedarant poveikio [2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 996/2010 dėl civilinės aviacijos avarijų ir incidentų tyrimo ir prevencijos, kuriuo panaikinama Direktyva 94/56/EB (OL L 295, 2010, p. 35)] su saugos informacijos apsauga susijusių 12, 14 ir 15 straipsnių nuostatomis, informacija, gauta iš pranešimų apie įvykius, naudojama tik tuo tikslu, kuriuo ji buvo surinkta.

Valstybės narės, Agentūra ir organizacijos nepateikia ar nenaudoja informacijos apie įvykius:

- a) kaltei ar atsakomybei nustatyti arba
- b) kitu tikslu nei aviacijos saugos palaikymas ar gerinimas.

3. Vykdydamos 14 straipsnyje nurodytus įpareigojimus, susijusius su Europos centrinėje saugykloje laikoma informacija, Komisija, Agentūra ir valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos:

- a) užtikrina tos informacijos konfidencialumą ir
- b) ta informacija naudojasi tik tokia apimtimi, kiek tikrai būtina su sauga susijusiems savo įpareigojimams vykdyti, nenustatydamos kaltės ar atsakomybės. Tuo atžvilgiu informacija visų pirma naudojama rizikos valdymui ir saugos tendencijų analizei, kuria remiantis gali būti parengtos saugos rekomendacijos arba imtasi veiksmų, kuriais siekiama pašalinti esamus ar galimus saugos trūkumus.

<...>“

B. Nyderlandų teisė

3. *Wet openbaarheid van bestuur* (Administravimo skaidrumo įstatymas) 2.1 straipsnyje nustatyta:

„Valdžios įstaiga, vykdydama savo pareigas, nepažeisdama kitų teisės aktų nuostatų, teikia informaciją pagal šį įstatymą vadovaudamasi bendroju interesu laisvai susipažinti su informacija.“

4. Administravimo skaidrumo įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Kiekvienas asmuo gali kreiptis į valdžios įstaigą arba instituciją, departamentą arba bendrovę, turinčią valdžios įstaigos įgaliojimus, su prašymu pateikti informaciją, esančią dokumentuose, susijusiuose su administraciniu klausimu.

2. Prašyme jį pateikęs asmuo nurodo administracinį klausimą arba su juo susijusį dokumentą, apie kurį pageidauja gauti informacijos.

3. Pateikdamas prašymą asmuo neprivalo deklaruoti savo interesų.

4. Jeigu prašymas suformuluotas pernelyg bendrai, valdžios įstaiga kuo skubiau paprašo pareiškėjo patikslinti prašymą ir padeda jam tai padaryti.

5. Prašymas pateikti informaciją tenkinamas pagal 10 ir 11 straipsnių nuostatas.“

5. *Wet luchtvaart* (Aviacijos įstatymas) 1.1 straipsnyje nustatyta:

„Šiame įstatyme ir juo grindžiamose nuostatose vartojamos šios sąvokos:

<...>

įvykis – veiklos sutrikimas, defektas, gedimas ar kitoks pažeidimas, kuris turi arba gali turėti įtakos skrydžio saugai, tačiau nelaikomas avarija ar rimtu incidentu, kaip nurodyta 1994 m. lapkričio 21 d. Europos Bendrijų Tarybos direktyvos 94/56/EB, nustatančios civilinės aviacijos avarijų ir incidentų tyrimo pagrindinius principus (OL L 319, 1994, p. 14 [2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 2 t., p. 224]), 3 straipsnio a ir k punktuose.

<...>“

6. Aviacijos įstatymo 7.1 straipsnio pirmoje pastraipoje reikalaujama apie įvykius pranešti infrastruktūros ir aplinkos ministrui.

7. Aviacijos įstatymo 7.2 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Duomenys, gauti iš 7.1 straipsnio 1 dalyje nurodyto pranešimo arba iš Europos Sąjungos valstybės narės atsakant į panašų pranešimą toje valstybėje narėje, nėra vieši.

2. Bet kuri institucija, turinti reguliavimo kompetenciją civilinės aviacijos saugos srityje arba turinti kompetenciją tirti avarijas ir incidentus, įvykusius Europos bendrijoje, turi teisę susipažinti su pirmoje dalyje nurodytais duomenimis.

3. Registruojant pranešimą atskirų asmenų vardai, pavardės ir adresai neregistruojami.“

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

8. 2018 m. sausio 10 d. RTL kreipėsi į Nyderlandų vyriausybę su prašymu pateikti dokumentus, susijusius su reiso MH17 orlaivio katastrofa, pagal Administravimo skaidrumo įstatymą. Buvo prašoma, be kita ko, „visų 2014 m. ECCAIRS pranešimų, susijusių su Ukraina“⁴.

9. Ministras nustatė du susijusius pranešimus, tačiau nusprendė, kad negali jų atskleisti, nes: i) RTL nėra viena iš Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsnio 2 dalyje nurodytų suinteresuotųjų šalių, t. y. šio reglamento II priede nurodytų aviacijos sektoriuje veikiančių asmenų ir organizacijų; ir ii) pagal Aviacijos įstatymo 7.2 straipsnį draudžiama juos atskleisti⁵.

10. RTL apskundė ministro sprendimą. 2018 m. gruodžio 31 d. raštu ji informavo *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų apylinkės teismas, Nyderlandai), kad, vadovaujantis proceso ekonomijos principu, jos skundas teikiamas tik dėl visų dokumentų, susijusių su pranešimais apie saugumo situaciją Ukrainos oro erdvėje iki 2014 m. liepos 17 d., įskaitant ECCAIRS pranešimus⁶.

11. *Rechtbank* (apylinkės teismas) atmetė RTL skundą⁷. Pagal Aviacijos įstatymo 7.2 straipsnį, kuriame siekiama atspindėti Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalyje nustatytą konfidencialumo reikalavimą, ECCAIRS pranešimų atskleisti neleidžiama. RTL negali remtis Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsniu, nes šioje nuostatoje išsamiai nustatyta, kaip ir kam gali būti teikiama informacija. RTL pripažino, kad ji nėra suinteresuotoji šalis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Ji taip pat negali remtis Reglamento Nr. 376/2014 13 straipsnio 12 dalimi, nes šioje nuostatoje nenumatyta anonimintos informacijos atskleidimo pateikus prašymą tvarka. Be to, RTL negali remtis 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių konvencijos (toliau – EŽTK) 10 straipsnyje įtvirtinta teise gauti informaciją, nes minėtos apribojimus nustato įstatymas ir nėra jokių išimtinių aplinkybių, kaip tai suprantama pagal atitinkamą jurisprudenciją, kurios rodytų, kad šie apribojimai gali būti neteisėti. Tiek, kiek RTL prašymas galėjo būti aiškinamas taip, kad jis apima bet kokius su ECCAIRS pranešimais susijusius dokumentus, jų nebuvo galima atskleisti remiantis tais pačiais argumentais.

12. Nors ministras pateikė *Rechtbank* (apylinkės teismas) abu pranešimus, kuriuos nurodė kaip svarbius, tas teismas nusprendė, kad nebūtų tikslinga juos perskaityti. Jis taip pat nusprendė, kad nėra tikslinga tenkinti RTL prašymo iš esmės išspręsti klausimą, ar Nyderlandų vyriausybė pakankamai greitai reagavo į bet kokius įspėjimus dėl Ukrainos oro erdvės saugumo.

⁴ ECCAIRS (Europos pranešimo apie aviacijos incidentus sistemų koordinavimo centras) – tai programinė įranga, kurią naudoja visos valstybės narės ir kuri naudojama Europos centrinėje saugykloje (toliau – ECS) pranešimams apie įvykius saugoti (Reglamento Nr. 376/2014 16 konstatuojamoji dalis).

⁵ 2018 m. spalio 17 d. sprendimas.

⁶ Per posėdį Nyderlandų vyriausybė patvirtino RTL skundo apimtį.

⁷ 2019 m. lapkričio 7 d. *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų apylinkės teismas) sprendimas, UTR 18/4363 (NL:RBMNE:2019:5226).

13. RTL apskundė pirmosios instancijos teismo sprendimą *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai). Tas teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos klausimus:

- „1. Ką, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [(toliau – Chartija)] 11 straipsnyje bei [EŽTK] 10 straipsnyje įtvirtintą teisę į saviraiškos ir informacijos laisvę, reiškia duomenys apie „įvykius“ ir „tinkamas konfidencialumas“, kaip tai suprantama pagal [Reglamento Nr. 376/2014] 15 straipsnio 1 dalį?
2. Ar [Reglamento Nr. 376/2014] 15 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į [Chartijos] 11 straipsnyje bei [EŽTK] 10 straipsnyje įtvirtintą teisę į saviraiškos ir informacijos laisvę, turi būti aiškinama taip, kad su ja yra suderinama tokia nacionalinė tvarka, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kurioje numatyta, kad draudžiama atskleisti bet kokią informaciją apie pranešamus įvykius?
3. Jeigu į 2 klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar kompetentinga nacionalinė institucija turi teisę taikyti bendrą nacionalinę informacijos atskleidimo tvarką, pagal kurią informacija neatskleidžiama, jeigu jos atskleidimui prieštarautų interesai, susiję, pavyzdžiui, su santykiškai su kitomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, su valstybės institucijų vykdomais patikrinimais, kontrole ir priežiūra, su privatumo užtikrinimu ir su siekiu išvengti neproporcingo fizinių arba juridinių asmenų privilegijavimo arba diskriminavimo?
4. Ar taikant bendrąją nacionalinę informacijos atskleidimo tvarką yra svarbu tai, ar aptariama informacija yra iš nacionalinės duomenų bazės, ar informacija iš pranešimų arba apie juos, esanti kituose dokumentuose, pavyzdžiui, politiniuose dokumentuose?“

14. Nyderlandų vyriausybė, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas. Šios šalys buvo išklaustytos ir atsakė į Teisingumo Teismo raštu ir žodžiu pateiktus klausimus per 2023 m. kovo 30 d. posėdį.

IV. Analizė

A. Direktyvos 2003/42/EB panaikinimas ir Reglamento Nr. 376/2014 priėmimas

15. 2011 m. Komisija paskelbė komunikatą dėl Europos aviacijos saugos valdymo sistemos sukūrimo⁸. Atsižvelgdama į numatomą skrydžių skaičiaus didėjimą ji pažymėjo, kad būtų sudėtinga išlaikyti mažą Europos Sąjungos avaringumą nesiimant konkrečių veiksmų, įskaitant saugos pavojų išsiaiškinimą, saugos informacijos teikimą ir aktyvų incidentų tyrimą.

16. Nepaisydama to, kad buvo priimta Direktyva 2003/42⁹, Komisija nustatė, kad pranešimai apie su sauga susijusius įvykius turi didelių trūkumų, įskaitant tuos, kuriuos lemia neišsamūs duomenys ir nekokybiška informacija. Siekiant spręsti šią problemą reikėjo sukurti atviro informavimo kultūrą ir aplinką, kurioje asmenys gali saugiai ir nebijodami neigiamų padarinių pranešti apie svarbius įvykius, apibūdintą kaip „teisingumo principas“¹⁰ („teisingumo kultūra“).

⁸ 2011 m. spalio 25 d. Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos aviacijos saugos valdymo sistemos sukūrimas“ (COM(2011) 670 *final*).

⁹ 2003 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl civilinės aviacijos įvykių pranešimų (OL L 167, 2003, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 7 t., p. 331).

¹⁰ 2011 m. spalio 25 d. Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos aviacijos saugos valdymo sistemos sukūrimas“ (COM(2011) 670 *final*), 3.3 punktas.

17. Komisijai peržiūrint Direktyvą 2003/42, valstybės narės nurodė manančios, kad veiksmingas pranešimų apie įvykius teikimas yra labai svarbus siekiant sukurti įrodymais pagrįstą saugos sistemą. Jos apgailestavo, kad pranešama informacija nėra konfidenciali ir kad teisminės institucijos ją prastai saugo. Jos pasiūlė peržiūrėti informacijos apsaugos nuostatas, kad būtų sukurta aplinka, kurioje nebūtų ieškoma kaltųjų ir asmenys būtų skatinami pranešti apie su sauga susijusius trūkumus ir klaidas¹¹.

18. Nuomonėje dėl pasiūlymo dėl Reglamento Nr. 376/2014¹² Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas sutiko, kad pranešimų apie įvykius sistema galėtų būti veiksminga tik tuo atveju, jeigu ji būtų taikoma laikantis „teisingumo principo“, pagal kurį darbuotojai apsaugomi nuo bet kokių darbdavio veiksmų prieš juos ir netaikomos nuobaudos ar baudžiamoji atsakomybė už netyčines klaidas. Siekiant išvengti visuomenės nepagrįsto baiminimosi ir neigiamos reakcijos, valstybėms narėms tikslinga skelbti apibendrintą informaciją metinėse ataskaitose apie bendrą aviacijos saugos lygį.

19. Šios aplinkybės, be kita ko, lėmė Direktyvos 2003/42 panaikinimą. Akivaizdu, kad visos suinteresuotosios šalys manė, jog informacijos konfidencialumas yra itin svarbus veiksmingam aviacijos saugos valdymo sistemos veikimui. Pritariu šiai pozicijai, bet tai neturi įtakos mano atliktam atitinkamų Reglamento Nr. 376/2014 nuostatų vertinimui. Nors yra daug aplinkybių, kai skaidrumas atitinka viešąjį interesą, nes jis didina teisėtumą ir veiksmingumą ir užtikrina, kad asmenys ir organizacijos galėtų būti patraukti atsakomybėn už savo veiksmus, yra ir kitų situacijų, kai tai negali būti svarbiausias dalykas. Pranešimai apie civilinės aviacijos įvykius akivaizdžiai priskiriami prie tos antrosios kategorijos.

20. Reglamente Nr. 376/2014 nustatytos taisyklės, siekiant užtikrinti, kad su civilinės aviacijos sauga susijusi informacija būtų pranešama, renkama, saugoma, apsaugoma, ja keistųsi aviacijos ekspertai ir ji būtų analizuojama, o atitinkamais atvejais, remiantis šios informacijos analize, būtų laiku imamasi su sauga susijusių veiksmų¹³. Šis reglamentas apima visus įvykius, susijusius su valstybėje narėje registruotu arba valstybėje narėje įsisteigusios organizacijos naudojamu orlaiviu, net jeigu jis įvyko ne tos valstybės narės teritorijoje¹⁴.

21. Reglamente Nr. 376/2014 reikalaujama privalomai pranešti apie įvykius, dėl kurių kyla didelė aviacijos saugos rizika, ir savanoriškai apie įvykius, kuriems netaikomas privalomo pranešimų teikimo reikalavimas¹⁵. Valstybių narių kompetentingos institucijos turi prieigą prie savo atitinkamos nacionalinės duomenų bazės, kurioje laikomi šie pranešimai¹⁶. Komisija administruoja ECS, kurioje saugomi visi Sąjungoje surinkti pranešimai apie įvykius; prie jos turi

¹¹ 2012 m. gruodžio 18 d. Komisijos tarnybų darbinio dokumento „Poveikio vertinimas. Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius papildomas dokumentas“ (SWD(2012) 441 *final*) I priedo 4 punktą ir II priedo 4.1 punktą. Nors Direktyvos 2003/42 8 straipsnio 1 dalyje buvo nustatytas bendras reikalavimas valstybėms narėms imtis priemonių užtikrinti reikiamą gautos informacijos konfidencialumą, kai kurie respondentai nurodė, kad informacija buvo atskleidžiama jos paprašius.

¹² Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 996/2010 ir panaikinami Direktyva 2003/42/EB, Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1321/2007 ir Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1330/2007 (COM(2012) 776 *final*) (OL C 198, 2013, p. 73).

¹³ Incidentai, pavojingi incidentai ir avarijos, kaip šios sąvokos apibrėžtos Reglamente Nr. 996/2010, taip pat patenka į Reglamento Nr. 376/2014 taikymo sritį.

¹⁴ Reglamento Nr. 376/2014 18 konstatuojamoji dalis.

¹⁵ Reglamento Nr. 376/2014 4 ir 5 straipsniai. Taip pat žr. 2015 m. birželio 29 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2015/1018, kuriuo nustatomas civilinės aviacijos įvykių, apie kuriuos privaloma pranešti pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 376/2014, klasifikacinis sąrašas (OL L 163, 2015, p. 1).

¹⁶ Reglamento Nr. 376/2014 6 straipsnis.

prieigą valstybių narių kompetentingos institucijos, Agentūra¹⁷ ir Komisija¹⁸. Po pranešimų turi būti vykdoma tolesnė veikla nacionaliniu lygiu, analizuojant informaciją, kad būtų nustatyti saugos pavojai, prireikus numatyti atitinkami aviacijos saugos gerinimo veiksmai, jie būtų įgyvendinti ir būtų stebimas šių etapų efektyvumas. Apie šiuos pokyčius turi būti informuota Agentūra. Taip pat nustatyta tolesnės veiklos Sąjungos lygiu sistema¹⁹.

22. Reglamente Nr. 376/2014 yra keletas nuostatų, susijusių su informacijos konfidencialumu ir tinkamu jos naudojimu, informacijos šaltinių apsauga, galimybe susipažinti su dokumentais ir asmens duomenų apsauga. Informacija paprastai kuo labiau anoniminama ir yra prieinama tik asmenims, kurių darbas – palaikyti ir gerinti civilinės aviacijos saugą. Toliau šias nuostatas aptarsiu išsamiau.

B. Pirmasis klausimas

1. Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies aiškinimas

23. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nėra tikras, ką reiškia Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje vartojamas žodžių junginys „duomenų apie įvykius tinkamas konfidencialumas“²⁰. Jis mano, kad tiksli šio žodžių junginio reikšmė yra svarbi siekiant nustatyti, ar ministras pagrįstai neatskleidė dviejų pranešimų, kurie, kaip jis nustatė, yra susiję su RTL prašymu pateikti „pranešimus dėl saugumo situacijos Ukrainos oro erdvėje iki 2014 m. liepos 17 d., įskaitant ECCAIRS pranešimus“.

24. Prieš pradėdamas nagrinėti Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies tekstą naudinga apibendrinti su įvykiais²¹ susijusius informacijos šaltinius.

25. Reglamento Nr. 376/2014 2 straipsnio 8 punkte apibrėžtų organizacijų darbuotojai, rangovai ir paslaugų teikėjai apie įvykius paprastai praneša juos įdarbinusiai arba jų paslaugomis besinaudojančiai organizacijai. Jie taip pat gali pasirinkti pranešti apie įvykius tiesiogiai nacionalinei kompetentingai institucijai arba Agentūrai. Pranešimai apie įvykius, parengti

¹⁷ 2002 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1592/2002 dėl bendrųjų taisyklių civilinės aviacijos srityje ir įsteigiančiu Europos aviacijos saugos agentūrą (OL L 240, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 7 t., p. 30) įsteigta Europos aviacijos saugos agentūra, kuri ilgainiui tapo Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra (žr. 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1139 dėl bendrųjų civilinės aviacijos taisyklių, ir kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra, iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2111/2005, (EB) Nr. 1008/2008, Nr. 996/2010, Nr. 376/2014 ir direktyvos 2014/30/ES ir 2014/53/ES bei panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 552/2004 ir (EB) Nr. 216/2008 bei Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3922/91 (OL L 212, 2018, p. 1)).

¹⁸ Reglamento Nr. 376/2014 8 ir 9 straipsniai.

¹⁹ Reglamento Nr. 376/2014 13 ir 14 straipsniai.

²⁰ Per posėdį Nyderlandų vyriausybė patvirtino, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemano, jog Reglamentas Nr. 996/2010, į kurį daroma nuoroda Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 2 dalyje, yra svarbus, kiek tai susiję su RTL prašymu pateikti informaciją. Posėdyje dalyvavusios šalys pritarė tokiam prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo požiūriui. Todėl šiuos klausimus nagrinėju remdamasis prielaida, kad jie yra svarbūs sprendžiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamą bylą (žr., pavyzdžiui, 2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Altiner ir Ravn*, C-230/17, EU:C:2018:497, 22 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Siekdamas išsamumo taip pat pažymiu, kad Reglamente Nr. 376/2014 reglamentuojamas ne tik privalomas ir savanoriškas pranešimų apie įvykius teikimas, bet ir savanoriškas „su sauga susijusios informacijos“ teikimas, taip pat jos analizė ir prireikus dalijimasis ja bei tolesnė veikla (žr. Reglamento Nr. 376/2014 3 straipsnį, 5 straipsnio 1 dalies b punktą, 5 straipsnio 2 dalies b punktą, 5 straipsnio 3 dalies b punktą, 5 straipsnio 4–6 dalis ir 9 straipsnio 3 dalį). Kadangi sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad šis prašymas susijęs su įvykiais, apie kuriuos pranešta, o ne su „su sauga susijusia informacija“, šio klausimo nenagrinėsiu.

²¹ Tais, apie kuriuos privaloma teikti pranešimus (žr. Reglamento Nr. 376/2014 4 straipsnio 6 ir 7 dalis). Informacijos šaltiniai, savanoriškai teikiant pranešimus apie įvykius ir kitą su sauga susijusią informaciją, iš esmės nesiskiria (žr. Reglamento Nr. 376/2014 5 straipsnį). Taip pat žr. EASA, „Easy Access Rules for Occurrence Reporting (Regulation (ES) Nr. 376/2014)“, 2022 m. gruodžio mėn., p. 111–115.

remiantis surinktais duomenimis apie įvykius, saugomi duomenų bazėse²². Pranešimai perkeliama į valstybės narės nacionalinės kompetentingos valdžios institucijos duomenų bazę²³. Saugos tyrimų institucijoms ir valstybių narių civilinės aviacijos institucijoms suteikiama galimybė susipažinti su atitinkamomis jų nacionalinėmis duomenų bazėmis, kad jos galėtų analizuoti pranešimus apie įvykius, atsižvelgdamos į juos daryti išvadas ir įgyvendinti veiksmus, skirtus aviacijos saugai skatinti²⁴.

26. Valstybės narės ir Agentūra suteikia galimybę visų kitų valstybių narių kompetentingoms institucijoms, Agentūrai ir Komisijai per saugią internetinę prieigą prie ECS susipažinti su visa su sauga susijusia informacija, saugoma jų atitinkamose pranešimų duomenų bazėse, įskaitant pranešimus apie įvykius²⁵. Pranešimai analizuojami ir visa tolesnė veikla vykdoma Sąjungos lygiu²⁶.

27. Pereinant prie Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies analizės pažymėtina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės nuostatos, kuriose nedaroma nuorodos į valstybių narių teisę, skirtą šių nuostatų prasmei ir apimčiai nustatyti, paprastai visoje Sąjungoje turi būti aiškinamos autonomiškai ir vienodai. Jas aiškinant reikia atsižvelgti į šių nuostatų tekstą ir kontekstą, taip pat to teisės akto tikslą²⁷.

28. Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad valstybės narės, organizacijos ir Agentūra turi užtikrinti pagal jo 4, 5 ir 10 straipsnius gautų duomenų apie įvykius tinkamą konfidencialumą.

29. Reglamento Nr. 376/2014 2 straipsnio 7 punkte sąvoka „įvykis“ apibrėžta kaip „bet koks su sauga susijęs įvykis, kuris kelia pavojų arba kuris, nesiėmus taisomųjų veiksmų arba į jį nereaguojant, galėtų kelti pavojų orlaiviui, jame esantiems asmenims arba bet kuriam kitam asmeniui ir kuris apima, visų pirma, avariją ir pavojingą incidentą“.

30. Sąvoka „duomenys“ (anglų k. „details“) Reglamente Nr. 376/2014 neapibrėžta. Žodynuose ši sąvoka, be kita ko, apibrėžta kaip „informacija arba faktas apie ką nors“ (vert. past.: kitos nurodytos apibrėžtys svarbios tik tekstui anglų k.). Versijoje prancūzų k. vartojama sąvoka „renseignements“ į anglų k. dažnai verčiama kaip „details“ (lietuvių k. „duomenys“, „detalės“) arba „information“ (lietuvių k. „informacija“). Versijose ispanų, čekų, vokiečių ir portugalų k. vartojamos sąvokos, kurios reiškia „informaciją“, „duomenis“ arba „detales“. Įdomu tai, kad versijoje nyderlandų k. vartojama sąvoka „bijzonderheden“, kuri reiškia „detales“, „specifiką“ arba „ypatumus“, taip pat „duomenis“ arba „informaciją“. Ji primena versijos italų k. tekstą, kuriame vartojama sąvoka „informazioni dettagliate“ – „išsami informacija“. Ši lyginamoji teksto analizė atskleidžia tai, kad „duomenys apie įvykius“ reiškia visą informaciją apie įvykius, su kuria atitinkamos organizacijos, valstybės narės arba Agentūra gali susipažinti pagal Reglamento Nr. 376/2014 4, 5 arba 10 straipsnius.

²² Reglamento Nr. 376/2014 6 straipsnio 5 dalis.

²³ Ši nuostata taikoma organizacijoms, kurių Agentūra nesertifikuoja (žr. Reglamento Nr. 376/2014 4 straipsnio 8 dalį ir 5 straipsnio 6 dalį).

²⁴ Reglamento Nr. 376/2014 6 straipsnio 9 ir 10 dalys.

²⁵ Reglamento Nr. 376/2014 9 straipsnis ir 10 straipsnio 1 dalis.

²⁶ Reglamento Nr. 376/2014 14 straipsnis.

²⁷ Šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 21 d. Sprendimą *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:485, 33 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

31. Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalyje vartojamą sąvoką „tinkamas konfidencialumas“ sudarantis žodis „tinkamas“ neapibrėžtas. Atsižvelgiant į jo įprastą reikšmę „deramas arba reikiamas esant tam tikroms aplinkybėms“²⁸, iš esmės reikia išanalizuoti kontekstą.

32. Reglamento Nr. 376/2014 33 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „pranešimai apie įvykius ir informacijos apie įvykius naudojimas saugai gerinti yra grindžiami pranešėjo ir už tokios informacijos surinkimą bei vertinimą atsakingo subjekto tarpusavio pasitikėjimo santykiais. Tam būtina griežtai taikyti konfidencialumo taisyklės. Apsaugant saugos informaciją nuo netinkamo naudojimo ir suteikiant ribotą prieigą prie [ECS] tik suinteresuotosioms šalims, dalyvaujančioms civilinės aviacijos saugos gerinimo veikloje, turėtų būti siekiama užtikrinti galimybę nuolat gauti saugos informaciją, kad būtų galima laiku imtis tinkamų prevencinių veiksmų ir gerinti aviacijos saugą. Atsižvelgiant į tai, neskelbtina saugos informacija turėtų būti deramai apsaugota, o jos surinkimas turėtų būti užtikrintas garantuojant jos konfidencialumą, šaltinio apsaugą ir civilinės aviacijos srityje dirbančio personalo pasitikėjimą pranešimų apie įvykius sistemose. Reikėtų nustatyti tinkamas priemones, užtikrinančias informacijos, surinktos naudojantis pranešimų apie įvykius sistemomis, konfidencialumą, o prieiga prie [ECS] turėtų būti apribota. Nacionalinėse taisyklėse dėl informacijos laisvės reikėtų atsižvelgti į būtiną tokios informacijos konfidencialumą. Surinkta informacija turėtų būti tinkamai apsaugota nuo neteisėto panaudojimo ar atskleidimo. Ją reikėtų naudoti griežtai tik aviacijos saugos palaikymo arba gerinimo tikslais, o ne kaltei ar atsakomybei nustatyti“.

33. Reglamento Nr. 376/2014 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „vienintelis pranešimų apie įvykius tikslas yra avarių ir incidentų prevencija, o ne kaltės ar atsakomybės nustatymas“.

34. Reglamento Nr. 376/2014 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad organizacijos turi paskirti vieną ar daugiau asmenų nepriklausomai rinkti, vertinti, tvarkyti, analizuoti ir saugoti duomenis apie įvykius, apie kuriuos pranešama pagal 4 ir 5 straipsnius. Šio reglamento 13 straipsnio 1 dalyje reikalaujama parengti surinktos informacijos apie įvykius analizės procesą, siekiant nustatyti susijusius saugos pavojus. Reglamento Nr. 376/2014 6 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad paskirtos kompetentingos valdžios institucijos įdiegtų mechanizmą, skirtą nepriklausomai rinkti, vertinti, tvarkyti, analizuoti ir saugoti duomenis apie įvykius, pateiktus pagal jo 4 ir 5 straipsnius.

35. Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad visi subjektai, kuriems pavesta reguliuoti civilinės aviacijos saugą, arba saugos tyrimų institucija Sąjungoje turi galimybę saugiai internetu susipažinti su visa informacija apie įvykius, laikoma [ECS].

36. Atsižvelgiant į kontekstą matyti, kad sąvoka „tinkamas konfidencialumas“ reiškia, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad su duomenimis apie įvykius galėtų susipažinti tik organizacijose paskirti asmenys, paskirtos kompetentingos valdžios institucijos, subjektai, kuriems pavesta reguliuoti civilinės aviacijos saugą, ir saugos tyrimų institucijos, kaip aiškiai numatyta Reglamente Nr. 376/2014, ir tik siekiant palaikyti arba gerinti aviacijos saugą. Iš to išplaukia, kad pagal Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalį neleidžiama, gavus prašymą, atskleisti duomenų apie įvykius visuomenės nariui arba žiniasklaidos įmonei.

37. Siekiant išsamumo pažymėtina, kad sunku patikėti, jog žiniasklaidos įmonė, kaip antai RTL, gaudama ir skleisdama atitinkamą informaciją visuomenei, gali kaip nors reikšmingai prisidėti prie aviacijos saugos palaikymo arba gerinimo. Laikantis tokio požiūrio nėra menkinama nepriklausoma ir nešališka žurnalistinė veikla, kuri yra labai svarbi atskleidžiant viešųjų ir

²⁸ Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies versijose ispanų, čekų, vokiečių, italų ir nyderlandų kalbomis vartojamas būdvardis „deramas“ arba „tinkamas“. Versijoje prancūzų k. būdvardis praleistas ir vartojama tik sąvoka „la confidentialité“.

privačių institucijų bei įstaigų trūkumus. Jis tiesiog atspindi tai, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, atsižvelgdamas į visapusišką priežiūros sistemą, kurios dalis yra Reglamentas Nr. 376/2014, nusprendė, kad visuomenės interesus geriausiai atitinka atitinkamos informacijos neatskleidimas asmenims, nepriskiriamiems prie aviacijos ir saugos ekspertų, kurių darbas yra analizuoti šią informaciją ir vykdyti tolesnę veiklą.

38. Abu nagrinėjami pranešimai apie įvykius saugomi atitinkamoje nacionalinėje duomenų bazėje ir ECS²⁹. Taigi Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 3 dalyje nustatytos pareigos, susijusios su informacijos konfidencialumu ir tinkamu jos naudojimu, taip pat yra svarbios.

39. Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad turi būti užtikrintas ECS laikomos informacijos konfidencialumas. Ji naudojama tik Komisijos, Agentūros ir valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų su sauga susijusiems įsipareigojimams vykdyti. Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta prašymų suteikti galimybę susipažinti su ECR esančia informacija pateikimo procedūra, taikoma „suinteresuotosioms šalims“, kurios to reglamento 2 straipsnio 14 punkte apibrėžtos kaip subjektai, kurie, turėdami galimybę susipažinti su informacija apie įvykius, kuria keičiasi valstybės narės, gali prisidėti prie aviacijos saugos gerinimo ir priklauso kuriai nors iš jo II priede nustatytų suinteresuotųjų šalių kategorijų. Sprendimas skleisti informaciją pagal 11 straipsnį taikomas tik tai jos daliai, kuri tikrai būtina jos naudotojui³⁰. Suinteresuotosios šalys gali naudoti gautą informaciją tik prašymo formoje nurodytu tikslu, kuris turi atitikti Reglamento Nr. 376/2014 1 straipsnyje nustatytą tikslą. Jos negali atskleisti taip gautos informacijos be raštiško informacijos teikėjo leidimo³¹. Reglamento Nr. 376/2014 11 straipsnyje nustatyta prašymų suteikti tam tikrą ECS laikomą informaciją pateikimo ir tvarkymo tvarka. Šio reglamento 20 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad jo 10 ir 11 straipsniuose nustatytos griežtesnės taisyklės dėl galimybės susipažinti su ECS laikomais duomenimis ir informacija nei Reglamente (EB) Nr. 1049/2001³². Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsnyje nurodyta, kad naudojant ECS saugomą informaciją turi būti laikomasi jo 15 straipsnyje nustatytų taisyklių.

40. Iš Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 3 dalies teksto matyti, kad galimybė susipažinti su ECS laikomais pranešimais apie įvykius gali būti suteikta tik tiems subjektams, kurie sėkmingai pasinaudoja 10 straipsnyje nustatyta procedūra. Kaip matyti iš nacionaliniame teisme nagrinėjamoje byloje esančios informacijos, RTL sutinka, kad negali pasinaudoti 10 straipsnyje nustatyta procedūra, nes nėra suinteresuotoji šalis, kaip ši sąvoka apibrėžta Reglamento Nr. 376/2014 2 straipsnio 14 dalyje³³.

²⁹ Kaip buvo patvirtinta per posėdį.

³⁰ Reglamento Nr. 376/2014 11 straipsnio 8 dalis.

³¹ Reglamento Nr. 376/2014 11 straipsnio 7 dalis.

³² 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001, p. 43). Taip pat žr. Reglamento 2018/1139 119 straipsnį, kuriame nustatyta, kad nors Agentūros saugomiems dokumentams taikomas Reglamentas Nr. 1049/2001, tai nedaro poveikio Reglamente Nr. 376/2014 nustatytoms priemonėms prieš duomenų ir informacijos taisyklėms.

³³ Siekdamas išsamumo pažymiu, kad pagal Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 4 dalį valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos ir teisingumo vykdymo kompetentingos valdžios institucijos turi tarpusavyje bendradarbiauti, siekdamas užtikrinti, kad būtų tinkamai suderintas poreikis tinkamai vykdyti teisingumą ir būtina galimybė nuolat gauti saugos informaciją. Teisingumo vykdymas susijęs su baudžiamuoju persekiojimu už tyčinį nusizengimą arba aiškų, sunkų ir rimtą akivaizdžios rizikos nepaisymą ir ypač sunkų profesinės pareigos imtis tokių atsargumo priemonių, kurių reikia, nevykdymą. Taigi pagal Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 4 dalį leidžiama atskleisti informaciją pagal išankstinius administracinius susitarimus, kai poreikis tinkamai vykdyti teisingumą yra svarbesnis už būtinybę nuolat turėti galimybę ją gauti. Ši nuostata ne tik neturi reikšmės esant nagrinėjamiems aplinkybėms, bet ir patvirtina, kad Reglamente Nr. 376/2014 konfidencialumas yra itin svarbus.

41. Pastabas pateikusios šalys pritaria nuomonei, kad „duomenys apie įvykius“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 15 straipsnio 1 dalį, negali būti atskleisti paprašius visuomenės nariui arba žiniasklaidos įmonei. Pirmosios instancijos teismo teisėjui ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti RTL argumentai, apibendrinti sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, šio požiūrio nepaneigia.

42. Pirma, RTL, remdamasi tuo, kad Reglamento Nr. 376/2014 33 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „neskelbtina saugos informacija turėtų būti deramai apsaugoma“, tvirtina, jog yra saugos informacijos kategorija, kuri, nors ir patenka į privalomo arba savanoriško pranešimų teikimo, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą, sritį, nėra neskelbtina, taigi gali būti atskleista.

43. Kadangi Reglamento Nr. 376/2014 dėstomojoje dalyje nėra jokios informacijos, patvirtinančios šį argumentą, nesu įsitikinęs, kad jo 33 konstatuojamojoje dalyje vartojama sąvoka „neskelbtina saugos informacija“ apriboja apsaugos, kuri pagal Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalį taikoma duomenims apie įvykius, sritį³⁴.

44. Antra, RTL, remdamasi Reglamento Nr. 376/2014 nuostatomis, susijusiomis su apie įvykius pranešančių arba pranešimuose apie įvykius minimų asmenų asmens duomenų apsauga, tvirtina, kad turi teisę gauti duomenis apie anonimizavimus³⁵. Taip nėra. Įvykių anonimizavimas nebūtinai užkerta kelią nustatyti asmenų, kurie juose dalyvavo arba apie juos pranešė, tapatybę. RTL siūlomas aiškinimas pakenktų Reglamento Nr. 376/2014 veiksmingumui.

45. Be to, tikėtina, kad apie įvykius praneša asmenys, kuriems tenka tam tikra atsakomybė už juos arba kurie koku nors būdu juose dalyvavo. Reglamente Nr. 376/2014 ypač daug reikšmės teikiama šių asmenų asmens duomenų apsaugai. Jo 33 konstatuojamojoje dalyje paašškinta, kad griežtas konfidencialumas yra labai svarbus veiksmingam sistemos veikimui, nes jis yra grindžiamas „pranešėjo ir už tokios informacijos surinkimą bei vertinimą atsakingo subjekto tarpusavio pasitikėjimo santykiais“. Jo 34–45 konstatuojamosiose dalyse paašškinta, kaip svarbu sukurti „teisingumo kultūrą“, kurioje asmenys būtų skatinami pranešti apie įvykius, apsaugant juos nuo neigiamų tokio elgesio pasekmių, nedarant poveikio nacionalinei baudžiamajai teisei ir tinkamam teisingumo vykdymui. 35 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad iš pranešimų apie įvykius turėtų būti pašalinti tapatybės duomenys³⁶, o su pranešėjo ir tuose pranešimuose minimų asmenų tapatybe susiję duomenys neturėtų būti talpinami duomenų bazėse. Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad valstybės narės, organizacijos ir Agentūra tvarko asmens duomenis tik tokiu mastu, kiek tai būtina taikant šį reglamentą. Jo 16 straipsnyje nustatytos išsamios informacijos šaltinio apsaugos taisyklės³⁷.

³⁴ Konstatuojamosios dalys neturi privalomosios galios (žr., pavyzdžiui, 1998 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Nilsson ir kt.*, C-162/97, EU:C:1998:554, 54 punktą). Jos dažnai padeda aiškinti teisės akto dėstomosios dalies nuostatas, tačiau konstatuojamąja dalimi negalima remtis aiškinant dėstomosios dalies nuostatą priešingai jos tekstui (žr., pavyzdžiui, 1998 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Manfredi*, C-308/97, EU:C:1998:566, 30 punktą). Nors gali būti, kad Reglamento Nr. 376/2014 33 konstatuojamojoje dalyje netiesiogiai daroma nuoroda į Reglamento Nr. 996/2010 14 straipsnį „Neskelbtinos saugos informacijos apsauga“, tai nepatvirtina RTL argumento.

³⁵ Reglamento Nr. 376/2014 2 straipsnio 9 punkte „anonimizavimas“ apibrėžtas kaip „visų su pranešėju ir su pranešimuose apie įvykius minimais asmenimis susijusių asmens duomenų ir bet kokių duomenų, įskaitant su įvykiu susijusios (-ių) organizacijos (-ų) pavadinimą (-us), dėl kurių gali būti atskleista pranešėjo ar trečiosios šalies tapatybė arba dėl kurių tą informaciją galima numanyti iš pranešimo apie įvykį, pašalinimas iš pateiktų pranešimų apie įvykius“.

³⁶ Reglamento Nr. 376/2014 2 straipsnio 6 punkte „informacija, iš kurios pašalinti tapatybės duomenys“ apibrėžta kaip „informacija, pateikta pranešimuose apie įvykius, iš kurios pašalinti visi asmens duomenys, pavyzdžiui, fizinių asmenų vardai ir pavardės arba adresai“.

³⁷ Aviacijos įstatymo 7.2 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad registruojant įvykį fizinių asmenų vardai, pavardės ir adresai neįrašomi.

46. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, darau išvadą, kad duomenų bazėse, kuriose kaupiama informacija apie įvykius, asmens duomenys saugomi tik išimtinėmis aplinkybėmis. Be to, iš Reglamento Nr. 376/2014 nuostatų ir tikslų negalima daryti išvados, kad įvykių duomenys, jeigu buvo anoniminti, gavus prašymą gali būti atskleisti visuomenės nariui arba žiniasklaidos įmonei.

47. Trečia, RTL, remdamasi Reglamento Nr. 376/2014 13 straipsnio 12 dalimi, pagal kurią „valstybės narės taip pat gali skelbti anonimintus pranešimus apie įvykius ir rizikos analizės rezultatus“, tvirtina, kad ministras gali jai pateikti jos prašomą informaciją. Kaip pažymi visos pastabas pateikusios šalys, akivaizdu, kad pagal šios nuostatos tekstą valstybės narės turi diskreciją skelbti tam tikrą anonimintą informaciją³⁸. Tačiau joje nenustatyta susipažinimo tvarka, pagal kurią visuomenės narys ar žiniasklaidos įmonė galėtų prašyti anonimintų duomenų apie įvykius ir juos gauti. Kaip jau minėta, RTL pateiktas šios nuostatos aiškinimas prieštarauja Reglamento Nr. 376/2014 tekstui ir kenkia jo veiksmingumui.

2. Chartijos 11 straipsnis ir EŽTK 10 straipsnis

48. Pirmojo klausimo antroje dalyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Chartijos 11 straipsnis ir EŽTK 10 straipsnis, ypač tiek, kiek šiose nuostatose reglamentuojama teisė gauti informaciją, turi įtakos Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies aiškinimui³⁹. Pastabas pateikusios šalys pritarė nuomonei, kad taikant šį požiūrį ginčijamas šio reglamento galiojimas.

49. Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose⁴⁰ nurodyta, kad Chartijos 11 straipsnis atitinka EŽTK 10 straipsnį. Pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį jos 11 straipsnyje garantuojamų teisių esmė ir taikymo sritis yra tokia pati kaip EŽTK užtikrinamų teisių, kaip jos išaiškintos Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) jurisprudencijoje⁴¹. Nors ESS 6 straipsnio 3 dalyje patvirtinta, kad pagrindinės teisės, įtvirtintos EŽTK, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus, Europos Sąjunga nėra prisijungusi prie EŽTK, taigi nėra oficialiai įtraukusi šios konvencijos į savo teisės sistemą. Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad Chartijos 52 straipsnio 3 dalis nedaro neigiamos įtakos Sąjungos teisės ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo autonomijai. Taigi Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad jo taikomas Chartijos 11 straipsnio aiškinimas nepažeistų apsaugos lygio, suteikiamo pagal EŽTK 10 straipsnį, kaip jį aiškina EŽTT⁴².

50. Akivaizdu ir visos pastabas pateikusios šalys sutinka su tuo, kad Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalis riboja žiniasklaidos įmonės, kaip antai RTL, teisę gauti, taigi ir skleisti, tam tikrą informaciją⁴³.

³⁸ Nors šis klausimas nėra ginčijamas, manau, kad atsižvelgdamas į Reglamento Nr. 376/2014 tikslą valstybės narės gali pasinaudoti šia diskrecija tik tada, kai mano, kad tai atitinka viešąjį interesą, atsižvelgiant į poreikį užtikrinti jo nuostatų veiksmingumą.

³⁹ Pagal suformuotą jurisprudenciją ir Chartijos 51 straipsnio 1 dalį Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės valstybės narėms taikomos visais atvejais, kuriuos reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali peržengti šių atvejų ribų (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija); Sąjungos institucijos privalo gerbti Chartijoje įtvirtintas teises (2020 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Komisija ir Taryba / Carreras Sequeros ir kt.*, C-119/19 P ir C-126/19 P, EU:C:2020:676, 110 punktas).

⁴⁰ OL C 303, 2007, p. 17. Pagal Chartijos 52 straipsnio 7 dalį Sąjungos ir valstybių narių teismai skiria deramą dėmesį šiems išaiškinimams.

⁴¹ 2022 m. balandžio 26 d. Sprendimas *Lenkija / Parlamentas ir Taryba* (C-401/19, EU:C:2022:297, 44 punktas) ir 2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Google (Tariamai netikslaus turinio pašalinimas)* (C-460/20, EU:C:2022:962, 59 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁴² Šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 22 d. Sprendimą *Silver Plastics ir Johannes Reifenhäuser / Komisija* (C-702/19 P, EU:C:2020:857, 24 ir 25 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

⁴³ 2016 m. lapkričio 8 d. EŽTT sprendimas *Magyar Helsinki Bizottság / Vengrija* (CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, 157–170 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija) ir su tuo susijęs 2022 m. kovo 15 d. Sprendimas *Autorité des marchés financiers* (C-302/20, EU:C:2022:190, 68 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

51. Pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį⁴⁴ teisių ir laisvių apribojimai turi būti numatyti įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Pagal proporcingumo principą tokie apribojimai turi būti būtini ir tikrai atitikti Europos Sąjungos pripažintus bendruosius interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti⁴⁵.

52. Reglamente Nr. 376/2014 ir atitinkamoje nacionalinėje teisėje nagrinėjamas apribojimas nustatytas pakankamai aiškiai ir nuspėjamai⁴⁶. Taigi reikalavimas, kad toks apribojimas būtų numatytas įstatyme, yra tenkinamas.

53. Dėl to, ar nekeičiama laisvės gauti ir skleisti informaciją esmė, pažymėtina, kad Reglamentas Nr. 376/2014 niekaip neriboja žiniasklaidos įmonių teisės gauti informaciją apie aviacijos saugą ir Nyderlandų vyriausybės informuotumą šiuo klausimu iš kitų šaltinių bei atskleisti šią informaciją savo nuožiūra. Be to, šio reglamento 13 straipsnio 11 dalyje valstybės narės įpareigos bent kartą per metus skelbti saugos apžvalgą, siekiant informuoti visuomenę apie civilinės aviacijos saugos lygį. Taigi atrodo, kad ginčijama priemonė nekeičia teisių ir laisvių, kuriomis remiasi RTL, esmės.

54. Kalbant apie informacijos atskleidimo apribojimo pagrįstumą ir tai, ar jis yra būtinas teisėtam tikslui pasiekti, EŽTK 10 straipsnio 2 dalyje konkrečiai nurodyta, kad naudojimuisi teise į saviraiškos laisvę gali būti taikomi apribojimai, kurie yra būtini dėl visuomenės apsaugos⁴⁷. Kaip pažymėta šios išvados 15–19 punktuose, per procesą, per kurį buvo panaikinta Direktyva 2003/42, visuomenės saugumo klausimas buvo kruopščiai apsvarstytas, ir šis svarstymas turėjo didelės įtakos Reglamente Nr. 376/2014 nustatytai konfidencialumo užtikrinimo tvarkai. Neabejoju, kad taisyklės, draudžiančios atskleisti pranešimus apie įvykius, yra būtinos. Pranešimų apie įvykius atskleidimas visuomenės nariui ar žiniasklaidos įmonei paprašius neigiamai paveiktų paskatas pranešti apie įvykius, sumažintų pranešimų skaičių ir praneštos informacijos kokybę bei išsamumą ir taip nepriimtinau pakenktų veiksmingam Europos Sąjungos aviacijos saugos valdymo sistemos veikimui.

55. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, man akivaizdu, kad šioje byloje nagrinėjami informacijos atskleidimo apribojimai yra būtini veiksmingam Europos Sąjungos aviacijos saugos valdymo sistemos veikimui užtikrinti ir jie yra būtinas ir proporcingas žiniasklaidos įmonių teisių apribojimas⁴⁸. Chartijos 11 straipsnis neturi jokios įtakos mano siūlomam Reglamente Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalies aiškinimui. Jis taip pat neturi jokios įtakos šios nuostatos galiojimui. Šiai nuomonei pritaria visos pastabas pateikusios šalys.

⁴⁴ EŽTK 10 straipsnio 2 dalis.

⁴⁵ 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimas *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 360 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija); 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Volker und Markus Schecke ir Eifert* (C-92/09 ir C-93/09, EU:C:2010:662, 50 punktas) ir 2022 m. balandžio 26 d. Sprendimas *Lenkija / Parlamentas ir Taryba* (C-401/19, EU:C:2022:297, 63 punktas). EŽTT nuomone, išimtyms turi būti aiškinamos griežtai ir įtikinamai įrodytos (žr., pavyzdžiui, 2007 m. gruodžio 10 d. EŽTT sprendimą *Stoll prieš Šveicariją*, CE:ECHR:2007:1210JUD006969801, 101 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁴⁶ Žr., pavyzdžiui, 2015 m. spalio 15 d. Sprendimą *Perinçek / Šveicarija* (CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, 131 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁴⁷ Pagal analogiją žr. 2011 m. gruodžio 1 d. Sprendimą *Painer* (C-145/10, EU:C:2011:798, 115 punktas).

⁴⁸ Pagal analogiją žr. 2011 m. rugsėjo 13 d. Sprendimą *Prigge ir kt.* (C-447/09, EU:C:2011:573, 58 punktas) ir 2017 m. liepos 5 d. Sprendimą *Fries* (C-190/16, EU:C:2017:513, 43 punktas).

3. Chartijos 42 straipsnis

56. Prieš posėdį Teisingumo Teismas paprašė pastabas pateikusių šalių išdėstyti nuomonę dėl Chartijos 11 ir 42 straipsnių santykio, visų pirma dėl: i) šiose nuostatose įtvirtintų teisių apimties atsižvelgiant į Chartijos 52 straipsnio 3 dalį ir EŽTT jurisprudenciją dėl EŽTK 10 straipsnio; ir ii) to, kokią įtaką Chartijos 11 ir 42 straipsnių galiojimas vienu metu daro Reglamento Nr. 376/2014 aiškinimui. Į Teisingumo Teismo klausimus per posėdį atsakiusios šalys nurodė, kad šis klausimas yra svarbus, nes RTL prašymas pateikti informaciją susijęs su atitinkamoje nacionalinėje duomenų bazėje ir ECS saugomais pranešimais⁴⁹, su kuriais Europos Sąjungos subjektai, kuriems pavesta reguliuoti civilinės aviacijos saugą, arba bet kuri saugos tyrimų institucija turi galimybę saugiai internetu susipažinti.

57. Pagal Chartijos 42 straipsnį suteikiama teisė susipažinti su Europos Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų dokumentais⁵⁰. Šioje nuostatoje įtvirtinta teisė visuomenei susipažinti su Sąjungos dokumentais⁵¹ yra konkreti Chartijos 11 straipsnyje įtvirtintos teisės susipažinti su informacija išraiška. Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose nurodyta, kad Chartijos 42 straipsnyje garantuota teisė perteikta iš EB sutarties 255 straipsnio (dabar – SESV 15 straipsnio 3 dalis)⁵². Toje nuostatoje kalbama apie teisę susipažinti su Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų dokumentais „bet koku pavidalu“. Joje numatyta, kad Europos Parlamento ir Tarybos reglamentais nustatomi bendrieji principai ir visuomenės arba asmens interesais grindžiami apribojimai, reglamentuojantys šią teisę. Reglamente Nr. 1049/2001, priimtame remiantis EB sutarties 255 straipsnio 2 dalimi, ir Reglamente Nr. 376/2014 yra nustatyti tokie bendrieji principai ir apribojimai.

58. Reglamento Nr. 1049/2001 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bet kuris Sąjungos pilietis ir bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, gyvenantis ar turintis registruotą buveinę valstybėje narėje, turi teisę, laikydamasis jame nustatytų principų, sąlygų ir apribojimų, susipažinti su institucijų dokumentais. Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta išimtis, pagal kurią institucijos nesuteikia galimybės susipažinti su dokumentais, dėl kurių atskleidimo nukentėtų visuomenės intereso, susijusio su visuomenės saugumu, apsauga. Reglamente Nr. 376/2014 nustatyti informacijos atskleidimo apribojimai gali būti laikomi konkrečia visuomenės saugumo išimties išraiška⁵³.

59. Reglamento Nr. 376/2014 20 straipsnyje numatyta, kad Reglamentas Nr. 1049/2001 netaikomas Reglamento Nr. 376/2014 10 ir 11 straipsniams, kuriuose nustatytos griežtesnės taisyklės dėl galimybės susipažinti su ECS laikomais duomenimis ir informacija. Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsnio „[ECS] saugomos informacijos sklaida“ 1 dalies antroje pastraipoje

⁴⁹ Dokumentų, kuriems taikomas Chartijos 42 straipsnis, paprastai prašoma iš atitinkamų Europos Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų. Kiek tai susiję su Reglamentu Nr. 376/2014, prašymai pateikti ECS laikomą informaciją turi būti teikiami paskirtai ryšių palaikymo institucijai (Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsnis). Neaišku, ar ministras, nagrinėjęs RTL prašymą pateikti informaciją, manė, kad tas prašymas apima visą susijusią informaciją apie įvykius, saugomą ECS (kitais tariant, informaciją, kurią kitos valstybės narės perdavė į ECS).

⁵⁰ Reglamento Nr. 376/2014 10 straipsnio 1 dalis.

⁵¹ Chartijos 42 straipsnis neturi tiesioginio atitiktens EŽTK; galimybė susipažinti su dokumentais patenka į EŽTK 10 straipsniu saugomos laisvės gauti informaciją taikymo sritį.

⁵² Chartijos 52 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Chartijos pripažintos teisės, reglamentuojamos Sutartyse, įgyvendinamos jose nustatytomis sąlygomis ir neperžengiant jose nustatytų ribų.

⁵³ Paprastai kalbant, saugos priemonėmis paprastai siekiama užkirsti kelią netyčinei žalai arba ją sumažinti, o saugumo priemonės susijusios su žalos prevencija ir grėsmių, kylančių dėl tyčinių veiksmų, mažinimu. Reglamentas Nr. 376/2014 formaliai yra susijęs su civilinės aviacijos sauga, o ne su visuomenės saugumu. Vis dėlto akivaizdu, kad įvykiai, apie kuriuos turi būti pranešta pagal šį reglamentą, apima netyčinius įvykius ir įvykius, kuriuos lemia tyčiniai veiksmai. Bet kuriuo atveju pritariu generalinio advokato Y. Bot kitomis aplinkybėmis išdėstyta nuomonei, kad visuomenės saugumo sąvoka apima visuomenės saugos klausimus (generalinio advokato Y. Bot išvada byloje *Van Gennip ir kt.* (C-137/17, EU:C:2018:272, 82 punktus)).

nustatyta, kad ECS laikoma informacija apie įvykius naudojama, be kita ko, remiantis jo 15 straipsnyje nustatytais taisyklėmis. Taigi Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnis yra konkretus Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintos bendrosios teisės susipažinti su Sąjungos dokumentais išimties dėl viešojo intereso atvejis⁵⁴.

60. Chartijos 52 straipsnio 1 dalis susijusi su naudojimosi visomis teisėmis ir laisvėmis, kurios pripažįstamos šiame dokumente, apribojimais, įskaitant Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnyje nustatytą apribojimą tiek, kiek jis taikomas galimybei susipažinti su dokumentais, laikomais ECS. Šios išvados 51–55 punktuose išdėstytos aplinkybės ir padarytos išvados *mutatis mutandis* taikytinos ir šioje dalyje, kalbant apie Chartijos 42 straipsnį. Šalys, kurios per posėdį atsakė į atitinkamą raštu užduotą klausimą, pritaria šiai nuomonei.

C. Antrasis klausimas

61. Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms ir organizacijoms nustatytas reikalavimas užtikrinti duomenų apie įvykius tinkamą konfidencialumą pagal jų nacionalinę teisę⁵⁵.

62. Antrąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda iš esmės tam, kad išsiaiškintų, ar nacionalinės teisės aktas, kuriame numatyta, jog negalima atskleisti jokios informacijos apie praneštus įvykius, yra suderinamas su Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalimi.

63. Šiuo atveju atskleidimas reiškia informacijos atskleidimą plačiau visuomenei.

64. Iš siūlomos pirmojo klausimo analizės matyti, kad nacionalinės teisės aktas, kuriame numatyta, kad jokios informacijos, gautos iš pranešimų apie įvykius, negalima atskleisti visuomenei, yra suderinamas su Reglamento Nr. 376/2014 15 straipsnio 1 dalimi.

D. Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

65. Atsižvelgiant į siūlomus atsakymus į pirmąjį ir antrąjį klausimus, į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus atsakyti nereikia. Kaip nurodė atitinkamas pastabas pateikusios šalys, į šiuos klausimus reikia atsakyti tik tuo atveju, jeigu atsakymas į antrąjį klausimą yra neigiamas.

66. Siekdamas išvengti abejonių, norėčiau pridurti, kad iš atsakymo į pirmąjį ir antrąjį klausimus matyti, jog tiek, kiek valstybių narių, organizacijų ir Agentūros pagal Reglamento Nr. 376/2014 4, 5 ir 10 straipsnius gauta informacija yra pateikta kituose vyriausybės dokumentuose, pagal Reglamento 15 straipsnio 1 dalį draudžiama atskleisti šią informaciją visuomenės nario arba žiniasklaidos įmonės prašymu⁵⁶.

⁵⁴ Per posėdį Komisija pateikė analogiją su situacija, aprašyta, pavyzdžiui, 2018 m. vasario 5 d. Sprendime *Pari Pharma / EMA* (T-235/15, EU:T:2018:65, 54 ir 55 punktai).

⁵⁵ Dėl reglamentų pobūdžio ir paskirties Sąjungos teisės šaltinių sistemoje jų nuostatos paprastai turi tiesioginį poveikį valstybių narių teisės sistemose. Kai kurias jų nuostatas gali prireikti įgyvendinti valstybėms narėms patvirtinant įgyvendinimo priemones: 2017 m. kovo 30 d. Sprendimas *Lingurár* (C-315/16, EU:C:2017:244, 17 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁵⁶ Atsakydamas į RTL prašymą pateikti informacijos ministras nurodė du pranešimus. Taigi atrodo, kad apie kitų dokumentų, įskaitant politinius dokumentus, kuriuose yra informacijos iš pranešimų apie įvykius arba apie juos, buvimą tik spėliojama (žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 10.7 punktą).

V. Išvada

67. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) pateiktus pirmąjį ir antrąjį klausimus:

2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 376/2014 dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, jų analizės ir tolesnės veiklos, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 996/2010 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/42/EB ir Komisijos reglamentai (EB) Nr. 1321/2007 ir (EB) Nr. 1330/2007, 15 straipsnio 1 dalį, ypač žodžius „duomenys apie įvykius“ ir „tinkamas konfidencialumas“, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 ir 42 straipsnius ir Europos žmogaus teisių konvencijos 10 straipsnį,

reikia aiškinti taip:

- 1) visa pagal Reglamento Nr. 376/2014 4, 5 ir 10 straipsnius gauta informacija yra konfidenciali, todėl, gavus prašymą, jokios jos dalies negalima atskleisti visuomenės nariui arba žiniasklaidos įmonei; ir
- 2) jai neprieštarauja su tuo susiję nacionalinės teisės aktai.